

En elefant af en vis størrelse foreviget på klods hold. Fordelen ved at være på flodsafari som vi er her er at man kan komme helt tæt på elefanter, flodheste og krokodiller.

Elefanten i mørket

På eventyr i Malawi

»Jeg er neger. Sort som natten er sort. Sort som dybderne af mit Afrika«. Sådan sagde den afrikansk-amerikanske forfatter James Hugh. Vi satte os for at udforske det sorte Afrika. For helt inde i det mørkeste Afrika venter cykeldrengene fra Ulongwe. De får ikke ret tit besøg for man kommer kun ind til dem, hvis man selv kender vejen. Tag med hønsebus fra Devil Street ind mod hjertet af Malawi. Videre på cykel forbi afrikanske landsbyer og til fods på safari i mørket blandt de vilde dyr i et af verdens fattigste lande. For derinde venter eventyret og de mærkelige drømme.

TEKST OG FOTO: JAKOB ØSTER

Med hønsebus fra Devil Street

»Devil Street« står der på vejskiltet. Djævlegaden. Sådan hedder vejen sgu. For en gang skyld et vejnavn, der er ramt lige i røven. Ikke noget falsk markedsføring her. Hvis djævlbakken hjemme i Dyrehaven er det perfekte navn til en stenet, hullet bakke, som mangt en frejdig kælkende har slået måsen på, er djævlegaden her et mindst ligeså rammende navn for den kaotiske hullede jordvej, vi bumler ud af med en næsten ligeså øm bagdel til følge.

Malawi er et af verdens fattigste lande. I det herrens år 1998 befinder langdistancebusstationen i Malawis hovedstad Lilongwe sig i den gamle bydel på hjørnet af Devil Street og Malangalanga Road. Her er infrastrukturen, selv efter afrikansk målestok, temmelig ringe. Faktisk er vejene så kaotiske, at jeg ikke mindes at have set noget, der var værre. Det skulle da lige være ved Old Taxi Park i Kampala i Uganda, men det er en helt anden historie,

Vores gamle »Scania 93« bus bumler forsigtigt gennem den hullede djævlegade. På hjørnet står en mand og sælger sæbe. Hans butik består af et stykke pap, der ligger på jorden med en bunke uindpakkede lyserøde sæbe-

blokke ovenpå. På hjørnet overfor står en »Professionel Rubber Stamp Maker«. Ikke bare en almindelig gummistempel-sammensætter, nej, her har vi med en vaskeægte professionel at gøre. Han har erhvervet sig både et lille skævt træbord og hele to skilte, der reklamerer for hans virksomhed, hvilket faktisk får hans lille butik med stempler til at fremstå noget mere gennemført end de mange pap-plade-sælgere omkring ham. Gennem hovedstadens farvestrålende og entreprenante menneskemylder tromler bussen sig ud af den gamle bydel og ud til den behageligt asfalterede hovedvej sydpå.

Bussens motor brummer, mens jeg slumrer hen. Larmen fra motoren tager til. Broen længere fremme er styrtet sammen på midten. Bussen bremses desperat. Gnisterne springer i alle retningerne fra hjulenes bremseskiver. Der går ild i motoren og snart efter breder ilden sig til resten af bussen. Hastigheden er for høj. Vi kan ikke nå at stoppe, og bussen buldrer bare ud mod midten af den sammenstyrtede bro. Ud mod afgrunden. Jeg sveder. Og vågner.

En guidebog for hele Afrika

Dagens destination er Liwonde National Park knap 200 kilometer fra hoved-

staden Lilongwe. Vores guidebog er som altid fra Lonely Planet. Af økonomiske årsager har jeg valgt at investere i en bog, der dækker hele Afrika. En herlig langsigtet investering, da den dækker alle 55 lande på kontinentet. Det eneste lille problem er, at afsnittet om Malawi kun fylder nogle få sider, hvoraf kun et par linjer omhandler Liwonde National Park. Den ensomme planet er af den overbevisning, at vi for at nå vores mål må rejse helt ned sydpå til parkens officielle indgang og derfra chartre en dyr båd til at sejle os frem til vores destination Mvuu Camp (»flodhestelejren«) i den nordlige del af nationalparken.

Men det skal blive løgn, tænker vi. Hvorfor bruge en masse kwacha, som Malawis valuta hedder, på en dyr båd, og hvorfor bruge en masse tid på først at tage sydpå for derefter at sejle nordpå igen? Heldigvis har guidebøger endnu ikke patent på al nyttig viden, og vi er tidligere på rejsen rendt ind i en flink gut, der har fortalt, at det er muligt at tage direkte ind til vores flodhestelejr uden at skulle på omvej omkring parkens sydlige hovedindgang. »Bare stå af bussen ved Magotchi turnoff«, sagde han. »Derfra tager I med en anden bus, hvor I beder om at blive sat af ved Ulongwe. I Ulongwe kan I hyre

Mvuu Camp som vi bor på i Liwonde National Park betyder "flodhestelejren". Lige uden for lejrens vinduer hygger massevis af flodheste sig i solen.

Mørket falder hurtigt på tæt ved ækvator, og vi har travlt med at nå hen til porten ved Liwonde nationalparken. Heldigvis når vi at stoppe og tage dette billede af effektiv afrikansk transport.

nogle lokale fyre til at cykle jer de sidste 5-10 kilometer ind til parkens nordlige indgang, som ligger tæt ved Mvuu Camp«.

Cykeldrengene fra Ulungwe

Som sagt så gjort. Efter en lang og festlig dag i skrاملende afrikanske lokalbusser, der stopper oftere end linje 5A i myldretiden på Nørrebrogade, står vi ud på eftermiddagen endelig af i Ulungwe, der viser sig blot at være en støvet lille afrikansk landsby bestående af et par faldefærdige huse. Cykeldrengene skal vi ikke lede længe efter. Det meste af byen er allerede forsamlet ved holdepladsen, da bussen ankommer, og straks de får øje på vores lyse hoveder bliver resten af byen samt alle disponible cykler tilkaldt.

Prisforhandlingen, som snarere viser sig at være et prisdiktat, er hurtigt overstået. 400 kwacha er prisen for tre cykler - en til os hver og en til oppakningen. 75 kroner. Slet ikke nogen urimelig sum, men et eksorbitant beløb i forhold til den uhyre beskedne pris vi lige har betalt for busbilletter og i forhold til at gennemsnitsindtægten her i landet er 4 kroner om dagen! Men vores udgangspunkt for forhandling er ikke just gunstigt. Vi har megatravlt for det bliver snart mørkt, og vi er strandet i en bittelille landsby ude midt i ingenting. Der er en del, der har cykler, men ingen vil gøre turen billigere. Ingen konkurrence - typisk afrikansk. Det lille

afrikanske landsbykartel har åbenbart på snedig vis aftalt en fast udlændingpris, og i sidste ende deler alle i landsbyen garanteret pengene. Skide rige ser de nu ikke ud til at være, så pengene falder nok på et tørt sted.

På cykel gennem Afrika

Vi har cyklet godt en kilometer, før det går op for mig, at knægten der fører min cykel er klumpfodet. Hele hans højre fod er bøjet rundt og stritter til venstre i stedet for fremad. Hans fod gør det ikke just lettere for ham at træde pedalerne rundt. Men han er en fighter. Jeg befinder mig lige over hans let eksede baghjul på den tunge støbejernsbagebærer og tilbyder straks, at vi skal bytte plads. »No no, mister« siger han og smiler bredt. »Don't worry«.

Lidt bekymrer vi os nu for det er ved at blive mørkt, og vi aner ikke, hvornår porten ind til nationalparken lukker. Men cykeldrengene fløjter og synger bare. Vi smiler og synger med. Stien fører os over den varme, røde afrikanske jord forbi faldefærdige sivhytter. Lasede og beskidte negerunger med øjne så store som tekopper og kridhvide, kæmpestore lysende tandpastasmil spurter os i møde. De vinker som besatte med deres tynde arme og hviner af fryd over de to lyse hoveder bag på deres lokale venners gamle cykler. Deres mødre er på vej hjem med forsyninger. Afrikanske madammer i farverige gevandter balancerer akrobatisk enorme skåle med

majsmel på deres hoveder. Her er rart. Men pludselig er her mørkt.

Gaten til nationalparken er selvfølgelig låst. »You come late« siger den unge knægt, der bevogter porten. Lidt efter dukker en parkbetjent i en grøn uniform op. Han diskuterer nogle minutter med cykeldrengene på chichewa. »Ammunition«, synes vi det lyder som om, der bliver sagt nogle gange. Til sidst låser parkbetjenten porten op. Der er halvanden kilometer gennem parken ned til floden, siger han til os. Derfra kan vi sejle det sidste stykke til vores camp. »Bicycle not allowed« siger betjenten, henvendt mod cykeldrengene. Stemningen er lidt trykket, og alle kigger lidt bekymrede på os. Cykeldrengene virker som om, de er lidt kede af ikke at kunne køre os helt ned til floden, men lettede over at de slipper for at cykle ind til de vilde dyr i mørket. Til sidst vender de om og kører tilbage ad stien.

Til fods på natsafari

»If you come again, please come before«, siger parkbetjenten, da vi begynder at gå gennem nationalparken. God idé. Det er mit livs første safari. Havde nogen forinden fortalt mig, at min første safari ville blive til fods på en lille sti i gennem en stor mørk jungle, havde jeg næppe troet dem. »This is dangerous«, tilføjer betjenten. Han har slukket sin lommelygte, så vi kan kun fornemme konturerne på stien og junglen omkring

os. Vi går lidt i stilhed. Hvad vi ikke kan se i junglen, kan vi høre. Aber skriger, fugle skræpper, blade rasler. »Impala«, hvisker parkbetjenten, da det rasler i krattet tæt ved, hvor vi går. Han virker ubekymret. »Baboon«, hvisker han et par gange, og kigger op mod trækrønerne.

»Stop«, hvisker parkbetjenten pludselig. Nu lyder han urolig. »Quiet. Get down«. Ti sekunder senere fornemmer vi det også. Noget stort bevæger sig i junglen meget tæt på os. Vi sætter os på hug helt stille på stien. Lydene fra junglen er stoppet. Guiden har lagt sin riffel mod skulderen og sigter på et punkt lidt længere fremme ad stien. Så larmer det igen i krattet. Dér...dér kommer den. En mægtig elefant krydser stien lige foran os. Så går det stærkt. Et hurtigt lysglimt. Et højt drøn i natten. Efterfulgt af en allerhovedes larm i krattet. »No«, udbryder jeg med ringen for ørerne. »Don't shoot«, råber jeg, selv om det allerede er for sent. Det kan sgu ikke være rigtigt, at det første vilde dyr vi ser i Afrika må lade livet for vores skyld, tænker jeg. Mit hjerte banker som end en hoppebold i en centrifuge. »Is it dead?«, spørger jeg. »Run!« svarer parkbetjenten blot. Og så spæner vi med rygsækkene dansende på ryggene gennem junglen. Forbi stedet, hvor elefanten krydsede og videre gennem junglen med de mærkelige lyde. Først efter et par hundrede meter, standser vi. »It's ok now«, siger betjenten. »Er

elefanten død?« spørger jeg igen. »No no. Don't worry«, siger han.

Only one elephant

Resten af turen er heldigvis fredelig, og vi når frem til floden uden yderligere optræk til bremsespor i underbukserne. Først da vi endelig står på den spinkle bådebro, hvor stilheden kun brydes af flodens bøvsende flodheste, og mørket kun brydes af vores lommelygte og genskinnet fra krokodillernes glimtende øjne, får vi trukket en forklaring ud af vores ven guiden. Han fortæller at en elefantflok i panik alt for hurtigt kan gøre flinke folk flade. Så da han så elefanten, skød han bag den for at skræmme resten af flokken til at løbe væk fra os frem for hen i mod os. »But no problem since only one elephant«, som han siger med et smil...

Krokodiller og flodheste daser i hobetal på bredden i solen. Det er dagen derpå, og efter en nat i vores luksustelt er vi på bådsafari. Floden, som vi krydsede i nat, er så proppet med krokodiller og flodheste, at vi nærmest må sejle slalom i mellem dem. En enkelt gang kommer vi for alt tæt på en flodhest, der svømmer under vandet. Båden hopper ti centimeter, da skruen på vores båd pludselig rammer dyrets enorme krop. Vandet farves rødt, og vi frygter et øjeblik, at det fede dyr vil hævne sig og angribe båden. Heldigvis slipper vi med skrækken.

Aberne skriger og skriger. Flodhestene, kontinentets største dræber, buldrer i en kæmpe flok mod mig på savannen. Floden er bag mig, hvordan kommer jeg væk? I søvne kalder den vilde gnu i krattet af store lianer. Flokke af vilde løver kredser grådigt rundt om vores safaritelt, mens bavianer kaster kæmpe kokosnødder mod vores alt for tynde teltdug. Et flyveegern med lådne ben sidder i mørket og piber. Elefanterne kommer i mod os. Vi skyder. Jeg sveder og vågner. Falder tilbage i søvnen, hvor aberne skriger.

Abebugten

Efter et par dejlige dage i Liwonde National Park med safari og luksus, står vi igen i Ulungwe. Vi er gået tilbage gennem parken, cykeldrengene har hentet os ved porten og kørt os ud til deres landsby ved landevejen. Vi skal til Cape Maclear, et hyggeligt lille badested ved Malawisøen, hvor mange rygsækrejsende mødes. Rejsen er kun på 80 kilometer, men den skal vise sig at tage hele dagen.

Uden held starter vi dagen med at prøve at blaffe. Efter en time giver vi op og stiger ombord i en af de obligatoriske hønsebusser.

Midt på dagen er vi næsten fremme ved byen med det lidt underlige navn: Monkey Bay. Abebugten. Et par kilometer før byen fører en lidet befærdet grusvej ud til Cape Maclear

og Malawisøen. Vi overvejer at stå af ved grusvejen og forsøge at blaffe det sidste stykke, men tager i stedet med helt ind til Monkey Bay for at forsøge at opsøge »Stevens truck«, der er det eneste offentlige transportmiddel, der kører helt ud til søen. Angiveligt kører den et par gange om dagen. Stevens truck er let at finde. Den er parkeret på en lille plads lidt uden for byen. »Steven kommer snart«, siger de lokale.

Stevens truck

Tre timer, fem fodboldkampe mod de lokale og en halv liter solcreme senere kommer Steven endelig. »Get in«, siger han, hvorefter ladet på Stevens pick up truck straks forvandler sig til Afrikas svar på Noahs Ark. Geder, høns, korn, cykler, mænd, kvinder og børn staves sammen på det lille lad. Klar til afgang. Uheldigvis kommer Steven, da han endelig sætter sin herlige truck i bevægelse til at køre den i den forkerte retning. »Wait here, I need to buy milk«, siger Steven, da han lidt efter parkerer foran et lille supermarked. Blandt hørmende geder og omslynget af ammende negerbryster venter vi på ladet en halv time i varmen, indtil Steven dukker op med tre fyldte indkøbsposer. »Let's go«, siger han. Så kører vi et stykke tilbage i den rigtige retning, men da vi endelig når grusvejen, drejer Steven til vores store overraskelse ikke ned ad den, men fortsætter lige ud i den retning, vi kom fra for efterhånden mange timer siden. Vi fatter ingenting.

»We need gas« er der én, der siger lidt efter. Et par minutter efter dukker en lille benzintank op ude i midten af ingenting. Tanken er ubemandet. Her er ikke et øje i miles omkreds. »Out of gas« står der selvfølgelig på et lille håndmalet skilt. Heldigvis lader heller ikke dette til at bekymre vores ven Steven, der nu blot vender bilen og endnu engang sætter kursen mod Monkey Bay. Jeg er sikker på, at vi nu skal hele vejen tilbage til byen for at købe benzin, men da vi kommer til grusvejen, kører Steven sgu ned ad den. Endelig. Stående på et par kornsække på ladet af trucken omgivet af, hvad der føles som halvdelen af Afrikas befolkning, skramler vi langsomt de sidste tyve kilometer ud ad en vej, der er lige så ringe som Devil Street i Lilongwe, mens vi spekulerer på, hvornår vi mon løber tør for benzin. Til sidst når vi alligevel frem. Ni timer har det taget at tilbagelægge dagens 80 kilometer.

Shakespeare og Bob Dylan

»Fila is out of the fashion, man«, siger Shakespeare og griner hysterisk, mens han peger på mine blå tennisko. Hans ven, der kalder sig Bob Dylan, nikker fjoget. Shakespeare og Dylan er et par sorte knægte, der står for Cape Maclears lokale hashhandel, og det gør man bedst, mener de, hvis man selv har indgående kendskab til varerne, og desuden hedder noget, som turisterne kan huske. Stedet her er så tæt man kommer på et hippie trail i Afrika, og det har uheldigvis sat sig sine spor blandt visse af de lokale.

Cape Maclear er et underligt sted. En dvask badeby, der kører helt og holdent på »African time«. Til trods for at det er en badeby, bør man egentlig slet ikke bade for Malawisøen indeholder den parasit, der forårsager bilharziose (sneglefeber). Men da solen bager, og luften er lummer som i en sauna hopper de fleste af os i alligevel. Flere år senere betyder min korte svømmetur i Malawisøen gudhjælpemig, at jeg skal pisse i en dunk hver dag i en uge og have urinen filtreret på tropemedicinsk afdeling på Rigshospitalet. Men det er en helt anden historie, som i virkeligheden intet har med Malawisøen at gøre, men skyldes, at jeg tilfældigvis nogle år senere kommer hjem fra en anden rejse med nogle mystiske symptomer, der uheldigvis minder lidt om symptomerne fra bilharziose.

Morgenmad i Cape Maclear

Bader man ikke, er der ikke meget andet at lave i Cape Maclear end at æde, drikke og ligge på stranden. »It's a busy morning«, siger tyskeren, der driver en af søens små restauranter, efter vi har ventet halvanden time på vores morgenmand bestående af æg og toast. Vi kigger os omkring og tæller i alt fire andre gæster på restauranten. Næste morgen beslutter vi os derfor for at tage imod tilbuddet fra en af de desværre alt for få sorte forretningsdrivende. En driftig ung, kulsort mand, der kalder sig Richard, tilbyder at lave pandekager til os over et lille bål på stranden. Det koster kun et par kroner. Hans restaurant består kun af bålet samt en lille pande. »Pay me money«, siger han. »Giv os pandekagerne først«, svarer vi. Men vores sorte ven insisterer på, at vi i det mindste giver ham 5 kwacha, halvdelen af beløbet, på forskud. Så snart han har fået pengene, spurter han op og investerer i tre æg. En times tid senere er pandekagerne færdige. Jeg spørger Richard om ikke det, set i lyset af konkurrencesituationen ved søen, var en

idé at spare op og udvide den lille pandekagebiks med et par stole og et bedre kontrolleret cashflow. »Yeah, man«, svarer Richard uden at ligne en der hører efter. Der er kronisk mangel på byttepenge ved søen, så da vi skal betale restbeløbet kan Richard desværre ikke give tilbage. »Du kan få 10 kwacha fra Shakespeare. Han skylder os«, forsøger jeg. Men Richard ved uheldigvis godt at Shakespeares lommer er ligeså tomme som kassen i Roskilde Bank, så det vil han ikke. Til sidst får vi vekslet og betalt. Richard siger farvel og smiler sørgmodigt. Sidst vi ser ham, har han kurs direkte mod baren.

Varmen er ulidelig. Sveden pibler. Jeg er ved at koge over. Til sidst hopper jeg i søen. Det svaler skønt, men parasit-terne angriber. Små bitte orme kravler ind i mine kropsåbninger. De inficerer mig og det klør alle vegne. De vil ud gennem huden. Jeg er svømmet for langt ud og kan ikke nå tilbage. Inde på stranden er Shakespeare den eneste, der har set mig. Han griner fjoget og er fanget i en tåge af hash. Drukner jeg nu?

Epilog

Jeg er vildt paranoid. Mine mareridt er forfærdeligt livagtige. Vores oplevelser om dagen væves ind i nattens uhyggelige drømme. Bussen kører frontalt ind i en lastbil. En løve lister ind i vores telt og æder mig levende. Jeg drømmer, at jeg falder, drukner og brænder. Jeg drømmer, at jeg dør. Det troede jeg ikke, at man kunne uden at vågne, men det kan man åbenbart. Paranoid, som jeg er, er jeg sikker på, at det er mig selv, der er problemet.

Først et stykke tid efter jeg kommer hjem, aftager virkningen gradvist. Mareridtene holder op. Angsten forsvinder. Langsomt begynder det at gå op for mig, at min paranoia måske ikke skyldes mig selv, men det malariamiddel jeg har taget, og som nu er ved at forlade mit system.

Det er mere end ti år siden, jeg var af sted. Malariamidlet jeg tog er underligt nok stadig tilladt, til trods for at indtagelsen til stadighed medfører, at mange får alvorlige - og i sjældne tilfælde kroniske - psykiske problemer. Forebyggende malariamedicin kan være glimrende (til trods for at man taber håret af noget af det), men der er spænding nok i Afrika uden at være på de forkerte piller. Så skal du en dag på eventyr i det sorte Afrika, og vil du ikke risikere at blive skør og paranoid, så er mit råd: Tag noget andet og hold dig fra Lariam.

Baggrundsbillede forrige side: Malawisøen er Afrikas tredjestørste sø. Desværre kan man få bilharziose eller sneglefeber hvis man bader i søen, så det frarådes.

Billede øverst til venstre: På cykel gennem Afrika. Bemærk, at min cykeldreng har klumpfod, hvilket dog ikke afholder ham fra at cykle med en passager bagpå.

Billede øverst midt for: Små søde negerbørn spurter os i møde, da vi cykler gennem det landlege Malawi. De griner af de skøre turister, der sidder bagpå de gamle cykler.

Billede øverst til højre: Afrikas svar på en 3x34. Kreativiteten fejler ikke noget når der skal udtænkes løsninger for transport af fire kurvestole.

Billede nederst til venstre: Devil Street i Lilongwe, Malawis hovedstad. Man kan undre sig over at langdistancebusstationen i en hovedstad skal placeres på en så dårlig vej.

Billede nederst til højre: På vej tilbage fra Mvuu camp har vi aftalt at cykeldrengene skal hente os og køre os tilbage til Ulongwe. Vi møder en afrikansk familie, der forstår at udnytte pladsen på en cykel.

